

Sygn. akt III PK 57/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa S. M.

przeciwko W. Sp. z o.o. w likwidacji w M.

o diety i ryczałt za noclegi,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 stycznia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Pa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego
strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód S. M. w pozwie wniesionym przeciwko W. Spółce z o.o. w M. domagał się zasądzenia na jego rzecz wskazanych kwot tytułem diet za podróże służbowe z ustawowymi odsetkami od kwot szczegółowo w pozwie wskazanych oraz tytułem ryczałtu za noclegi z ustawowymi odsetkami od kwot szczegółowo w pozwie wskazanych, a także zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 19 maja 2017 r. Sąd Rejonowy w S. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.483,36 zł tytułem diet za podróże służbowe oraz kwotę 2.187 zł tytułem ryczałtu za noclegi odbywane w podróżach służbowych na terenie kraju, w obu przypadkach z ustawowymi odsetkami, a następnie z

odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej od wskazanych kwot z ustawowymi odsetkami, a następnie z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej; w pozostałym zakresie powództwo oddalił, umorzył postępowanie w zakresie objętym cofnięciem pozwu; nie obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego; nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w S. kwotę 298,82 zł tytułem kosztów sądowych, a w pozostałym zakresie koszty te przejął na rachunek Skarbu Państwa; wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2.114,36 zł.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 14 grudnia 2017 r. w pkt I. oddalił apelację powoda od powyższego wyroku; w pkt II. odstąpił od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj.: a) art. 6 k.c. w zw. z art. 355 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p., przez ich niewłaściwe zastosowanie do ustalonego stanu faktycznego i zebranego materiału dowodowego, co przejawiało się nieuzasadnionym przerzuceniem ciężaru dowodu na powoda w zakresie okoliczności, które powinny być rzetelnie i w niebudzący wątpliwości sposób udokumentowane przez pozwanego pracodawcę, który z uwagi na fakt prowadzenia działalności gospodarczej miał ustawowy obowiązek dochowywania podwyższonych standardów należytej staranności, z uwzględnieniem zawodowego charakteru tej działalności i prowadzenia dokumentacji płacowej w sposób umożliwiający sprawdzenie prawidłowości naliczania wypłaconych świadczeń, a zatem - w stanie faktycznym niniejszej sprawy, Sąd powinien zważyć, czy pozwany w sposób jednoznaczny i transparentny udokumentował tytuły wypłat dokonanych na rzecz powoda w ramach wiążącego ich stosunku pracowniczego, a jeżeli nie - skutki zaniedbań w tym zakresie nie mogą obciążać powoda; innymi słowy - to pozwany pracodawca powinien w jednoznaczny i niebudzący wątpliwości interpretacyjnych sposób wykazać - jakie konkretnie kwoty wypłacił na rzecz powoda, w jakich terminach i z jakiego tytułu, zwłaszcza że na wynagrodzenie powoda składał się szereg świadczeń różnego rodzaju (wynagrodzenie zasadnicze z umowy o pracę, diety za podróże służbowe, ryczałty za godziny nadliczbowe, ryczałty za noclegi, premie, etc.), b) art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w zw. z

art. 300 k.p., przez ich błędną wykładnię, przejawiającą się arbitralnym uznaniem przez Sąd, iż warunki wynagradzania kierowców w firmie pozwanego nie mogły przewidywać składników wynagrodzenia, których wysokość jest uzależniona od liczby przejechanych kilometrów lub ilości przewiezionego ładunku, bez uprzedniego, jakiegokolwiek zbadania przez sąd - czy stosowanie tak sprecyzowanych reguł (ustalenie składnika płacy w postaci kilometrówki: 38 groszy za każdy przejechany kilometr) w konkretnym stanie faktycznym, a nie jedynie hipotetycznie, mogłoby zagrażać bezpieczeństwu na drogach lub zachęcać do naruszania przepisów rozporządzenia (WE) nr 561/2006, co w zasadzie ograniczyło zakres postępowania dowodowego i nie pozwoliło powodowi na wykazanie, że pozwany - nie wypłacając diet za podróże służbowe wedle regulacji rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalenia należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju - lecz rozliczając się z zatrudnionymi kierowcami (w tym z powodem) na podstawie tzw. „kilometrówki” (znacznie mniej korzystnej dla powoda niż reguły wynikające z przywoływanego powyżej rozporządzenia), nie przekazywał powodowi pełnych kwot należnych mu diet.

Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: a) art. 328 § 2 k.p.c., przez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku, z jakich powodów Sąd Okręgowy w S., dokonując zarachowania wypłat realizowanych w EURO na rzecz powoda, tytułowanych przez pozwanego jako wypłaty „na poczet delegacji” - uznał, że miały obejmować tylko i wyłącznie rozliczenia diet w podróżach służbowych, skoro sam pozwany w toku procesu (dotyczącego roszczeń o zapłatę zaległych diet oraz ryczałtów za noclegi w podróżach służbowych) przyznawał, że wypłaty gotówkowe w walucie EURO na poczet delegacji obejmowały zarówno diety za podróże służbowe, jak również ryczałty za noclegi, nie wiadomo zatem z uzasadnienia wyroku, jakie przesłanki pozwoliły Sądowi na pominięcie korzystnych dla powoda (w powiązaniu z przedłożoną do akt dokumentacją płacową) twierdzeń, przyznanych w toku procesu przez pozwanego.

Wskazując na powyższe podstawy skargi kasacyjnej, skarżący wniósł o

uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, w zakresie pkt I. i przekazanie w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód uzasadnił jej oczywistą zasadnością, bowiem zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2007 r., II PK 81/07) - jeżeli pracodawca nie prowadzi dokumentacji umożliwiającej sprawdzenie prawidłowości naliczania wypłaconych świadczeń (czyli - z dokumentacji przedstawionej przez pracodawcę nie można jednoznacznie wykazać, z jakiego tytułu wypłacano pracownikowi poszczególne kwoty), to pracodawca musi liczyć się z tym, że to na nim będzie spoczywał ciężar udowodnienia prawidłowego obliczenia i wypłacenia świadczenia. Tym bardziej, że postępowanie w sprawach pracowniczych toczy się według reguł odrębnych, umożliwiających prowadzenie dowodów ponad osnowę dokumentu.

W niniejszej sprawie Sądy obu instancji pozostawały jednak w błędnym przeświadczeniu, iż wysokość roszczenia co do zasady i co do wysokości musi być udowodniona przez powoda, tracąc przy tym z pola widzenia jakże istotną okoliczność, iż powód nie może ponosić konsekwencji braku prowadzenia dokumentacji płacowej przez pozwanego pracodawcę w sposób umożliwiający jednoznaczne wykazanie - jakie konkretnie kwoty, w jakich datach i z jakiego tytułu zostały wypłacone pracownikowi na poczet wynagrodzenia. Sąd nie wyjaśnił też - dlaczego wszelkie kwoty wynikające z dokumentów KW potraktowane zostały na potrzeby wyroku jako wypłaty na poczet diet, mimo że pozwany w toku procesu konsekwentnie utrzymywał, że przekazywane powodowi środki pieniężne w walucie EURO obejmowały nie tylko diety za podróże służbowe, ale również ryczałty za noclegi w podróży zagranicznych.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o

przyjęcie jej do rozpoznania oraz uzasadnienie wniosku. Uzasadnienie to nie może poprzestawać na odwołaniu się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, lecz musi obejmować wyodrębnioną argumentację jurydyczną przekonującą, że powołana przez skarżącego przesłanka w sprawie zachodzi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą, w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie, przy uwzględnieniu, że „oczywistość” skargi to jej zasadność ewidentna, niewątpliwa, możliwa do stwierdzenia bez głębszej analizy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75). Ugruntowane zostało w orzecznictwie jednolite zapatrywanie przyjmujące, że dla wykazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymagane jest podanie przez skarżącego, drogą odrębnego wywodu, że bez wątpliwości doszło do uchybień i naruszeń przepisów prawa materialnego lub procesowego, gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść orzeczenia albo jeśli podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają skargę. Spełniające te wymogi naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; 22 marca 2012 r., I PK 196/11 niepubl.; z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, niepubl.; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, niepubl.).

Skarga kasacyjna powoda nie przedstawia tak rozumianego uzasadnienia „oczywistości” skargi, skoro we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania nie określono nawet przepisów prawa, które w taki kwalifikowany sposób miały doznać naruszenia i nie wykazano, jaki wpływ na rozstrzygnięcie miało zarzucane ewentualne przerzucenie ciężaru dowodu na powoda, biorąc pod uwagę, że w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje zgodnie, że art. 6 k.c. jako stwierdzający, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, ma w procesie istotne znaczenie dopiero wówczas, gdy sąd z braku

odpowiednich dowodów albo wskutek odmowy wiary lub mocy przeprowadzonym dowodom, nie poczynił określonych ustaleń faktycznych. Wówczas konsekwencje procesowe tego ponosi strona, na której dowód spoczywał. Jeżeli natomiast istotne fakty zostaną ustalone, to podlegają one ocenie z punktu widzenia przepisów prawa materialnego, niezależnie od tego, która ze stron podjęła w tym zakresie inicjatywę dowodową (powód, pozwany, czy nawet dowód został przeprowadzony z urzędu, por. np. wyroki z dnia 4 stycznia 2008 r., I UK 223/07, LEX nr 442836, LexPolonica nr 2096627 i z dnia 12 stycznia 2011 r., II PK 129/10, LEX nr 737385, LexPolonica nr 2538072).

Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, co w konsekwencji oznacza, iż skarżący nie uzasadnił swojego wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi z uwagi na występowanie tej przesłanki „przesądu”.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 391 § 1 i w związku z art. 102 k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.